

Nr 605

Av herrar **Wallmark** och **Risberg**, i anledning av *Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Omskolning m. m.*

Som ett viktigt led i strävandena att underlätta för arbetslösa personer att söka och erhålla anställning inom yrkesområden, där brist på arbetskraft föreligger och för vilka vederbörande har anlag och intresse, har sedan ett flertal år arbetsmarknadsstyrelsen och överstyrelsen för yrkesutbildning gemensamt anordnat omskolnings- och fortbildningskurser.

Antalet personer som beretts utbildning genom omskolningsverksamheten var ca 20 000 budgetåret 1961/62, ca 32 000 budgetåret 1962/63 och ca 35 000 budgetåret 1963/64. För budgetåret 1964/65 beräknas antalet omskolade uppgå till ca 40 000 personer, inräknat hemsamaritutbildade. Departementschefen anför att en ytterligare ökning av omskolningsverksamheten kan väntas under budgetåret 1965/66, och kostnaderna beräknas till 142 milj. kr. mot 135 milj. kr. under innevarande budgetår, förutom kostnaderna för ovannämnda 5 000 personer. Till dessa kostnader kommer givetvis de centrala administrationskostnaderna hos resp. ämbetsverk. De 142 miljonerna fördelar sig i stort sett med hälften på utbildningsbidrag till eleverna, som betalas av arbetsmarknadsstyrelsen, och hälften på överstyrelsen för yrkesutbildning, som svarar för de egentliga kurskostnaderna. Kurskostnader och utbildningsbidrag uppgår tillsammans i genomsnitt till omkring 4 000 kr. per utbildad. Utbildningens längd varierar mellan två månader och två år med tyngdpunkt på 9—12 månader. Enligt statistik från december 1964 var ca 15 000 personer under omskolning då, men av dessa var endast ca 2 300 under utbildning i företag; övriga deltog i centralt ordnade kurser. Det är att märka att hela antalet personer under utbildning i företag hänför sig till s. k. lokaliseringsföretag, varför någon omskolningsverksamhet i övrigt ej bedrivs vid företagen i landet.

Den grundfaktor som i första hand bestämmer den totala utbildningskostnaden per person är utbildningens längd. Den är emellertid också avgörande för den totala utbildningskapaciteten och för investeringsbehovet i lokaler och maskinutrustning.

Erfarenheterna från vissa industriföretag, som sedan flera år anordnat inskolningskurser för nyanställda utan bransch- eller yrkeserfarenhet, pekar på att en grundskolning på 2—3 månader ofta är tillräcklig för att vederbörande skall kunna placeras i ett produktionsarbete. Detta innebär givetvis icke att vederbörande erhållit en yrkesutbildning i traditionell mening. Utbildningen syftar endast till att ge en sådan yrkeskunskap, att

eleven är kapabel att klara ett ackordsarbete exempelvis som borrhare, fräsare, svarvare, slipare. Den fortsatta utbildningen sker därefter i det ordinarie arbetet. I detta sammanhang bör erinras om att huvuddelen av inskolningen av nyanställd arbetskraft inom företagen fortfarande sker och kan ske direkt på arbetsplatsen och att fortbildningen även i framtiden huvudsakligen kommer att ske och lämpligast sker i det egentliga arbetet ute på arbetsplatserna. En sådan begränsad målsättning vid utbildning av arbetslösa torde tillgodose såväl den arbetslöses önskan att få en sådan yrkeskunskap, att han har förståelse för och förmåga att utföra sin tilltänkta nya arbetsuppgift och relativt snabbt komma upp i normal arbetsförtjänst, som arbetsgivarens behov att få en medarbetare som redan från början kan utföra en meningsfull produktionsinsats vid de allt dyrare maskinerna. Givetvis är det icke möjligt att minska alla kursernas längd till 2—3 månader. Flertalet torde dock kunna avkortas utan svårighet. Detta skulle innebära såväl lägre kurskostnader som mindre kursbidrag per utbildad person.

Den utbildning som för närvarande sker vid företagen inskränker sig, som tidigare nämnts, till omskolning vid s. k. lokaliseringsföretag och omfattade i december ca 15 % av samtliga som var under omskolning. Det torde vara ett gemensamt intresse för alla parter att den andel av omskolningen som sker vid företagen ökas och kommer att omfatta även andra företag än lokaliseringsföretag. Möjligheterna härtill torde i icke ringa mån bero på viljan att sänka utbildningsmålet till en praktiskt genomförbar nivå och öka samhällets andel av företagets utbildningskostnader. Statens kostnader för varje omskolad person kommer att märkbart sjunka i takt med en sådan omfördelning av omskolningsverksamheten. Härtill kommer att personer som omskolas i företagen erhåller avtalsenlig lön under hela skoltiden, vilket i sin tur bör innebära att behovet av utbildningsbidrag minskar.

En successiv omläggning av omskolningsverksamheten i ovan antydd riktning torde utan större svårigheter kunna genomföras från början av budgetåret 1965/66. Såväl den föreslagna åtgärden att minska kurstidernas längd som att successivt söka överföra en större andel av omskolningsverksamheten till företagen torde var för sig innebära betydande kostnadsminskningar utan att målsättningen om antalet omskolade personer under budgetåret behöver åsidosättas. Vi uppskattar dessa kostnadsminskningar till minst 15 milj. kr.

Under hänvisning till det ovan anförda får vi hemställa,

att riksdagen måtte besluta att till *Omskolning m. m.* för budgetåret 1965/66 anvisa ett förslagsanslag av 127 000 000 kronor.

Stockholm den 27 januari 1965

Gunnar Wallmark

Bo Risberg